

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego K.D.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 1 lipca 2020 r.

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

K.D. pismem z dnia 14 maja 2020 r. (data stempla pocztowego) wniosła protest wyborczy (zatytułowany jako „Pismo skarżącego”), wskazując, że jest to protest zarówno przeciwko:

- a) wyborowi Prezydenta [art. 321 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 684 ze zm., dalej: k.wyb.)]
jak i
- b) ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów

kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów (art. 82 ust. 2 k.wyb.).

Wnosząca protest podniosła, że zgodnie z prawem Marszałek Sejmu E.W. ogłosiła wybory prezydenckie na 10 maja 2020 r., a żadna z osób odpowiedzialnych za ich przeprowadzenie ani uprawnionych do działania w związku z organizacją wyborów nie podjęła żadnej czynności, która powodowałaby, że wybory zostały odwołane. K.D. podniosła, że masowe zaniechania i niewykonywanie obowiązków, które doprowadziły do tego, że faktycznie wybory nie były przeprowadzane nie oznaczają, że ich nie było w sensie prawnym, a także, iż nie podjęto żadnych działań zmierzających do przesunięcia daty wyborów (ogłoszenie stanu klęski żywiołowej). Zdaniem wnoszącej protest, oznacza to, że w sensie prawnym wybory się odbyły, lecz z uwagi na celowe zaniechania w praktyce uniemożliwiono osobom uprawnionym do głosowania wzięcie w nich udziału. Wnosząca protest podkreśliła również, że zgodnie z art. 292 § 1 k.wyb., jeżeli w wyborach, o których mowa w art. 289 k.wyb., żaden z kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie uzyskał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie, a analogiczna regulacja zawarta jest w art. 127 ust. 4 zd. 2 Konstytucji RP, gdzie stwierdza się, że jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie. W dalszej części protestu K.D. argumentowała, że dochodzi do pozbawienia czynnego i biernego prawa wyborczego wszystkich zainteresowanych wzięciem udziału w II turze wyborów.

Zdaniem wnoszącej protest naruszono w szczególności art. 292 k.wyb. oraz art. od 313 do 320 k.wyb., co pośrednio prowadzi do naruszenia art. 324 k.wyb.

Wnosząca protest uznała za konieczne dokonanie przez Sąd Najwyższy zabezpieczenia w postaci: wstrzymania wykonania uchwały PKW z 10 maja 2020 r., nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz nakazania wszystkim organom RP, w tym w szczególności Marszałek Sejmu E.W., wstrzymania się z podejmowaniem czynności zmierzających do przeprowadzenia nowych wyborów na Prezydenta RP, w tym w szczególności ogłaszania nowego

terminu wyborów na Prezydenta RP, przy czym wskazała, że wniosek nie dotyczy Sejmu ani Senatu w zakresie prowadzonych w nich prac legislacyjnych.

W odpowiedzi na protest Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW lub Komisja) wyjaśniła, że w związku z tym, iż głosowanie w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. nie odbyło się, Komisja działając na podstawie art. 293 § 1 w związku z § 3 oraz w związku z art. 160 § 1 pkt 1 k.wyb., w dniu 10 maja 2020 r., podjęła „uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”, co jest równoważne w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów. W konsekwencji proces wyborczy dotyczący wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. został zakończony. Uchwała została przekazana Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz podana do publicznej wiadomości, a także przekazana do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Komisja stwierdziła jednocześnie, że z uwagi na brak możliwości głosowania na kandydatów i nieprzeprowadzenie w związku z tym głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r., nie mogła m.in.:

- 1) ustalić wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i sporządzić protokołu głosowania (art. 316 k.wyb.);
- 2) stwierdzić, w drodze uchwały, wyniku wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 317 § 1 k.wyb.);
- 3) podać do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyniku wyborów, w formie obwieszczenia, które podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw (art. 318 § 1 i 3 k.wyb.).

Zdaniem PKW brak było także podstaw do sporządzenia i przekazania Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Sądowi Najwyższemu sprawozdania z wyborów, gdyż zgodnie z art. 320 k.wyb. sporządza się je nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, które nie zostały ustalone w konsekwencji nieprzeprowadzenia głosowania. Komisja wskazała także, że brak możliwości stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

oraz podania go do wiadomości publicznej oznacza, że nie otworzył się termin do wnoszenia protestów wyborczych, o którym mowa w art. 321 § 1 k.wyb.

Z przedstawionych wyżej względów oraz biorąc pod uwagę, że przepisy k.wyb. nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały, PKW wniosła „o pozostawienie protestu wyborczego bez rozpoznania z uwagi na brak podstawy do jego wniesienia”.

Prokurator Generalny w swoim stanowisku w sprawie wyraził pogląd, iż wniesiony protest należy pozostawić bez dalszego biegu. W uzasadnieniu Prokurator Generalny wskazał, że PKW nie ogłosiła wyniku wyborów, ponieważ ich nie przeprowadzono, a jedynie 10 maja 2020 r. PKW podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i na tej podstawie stwierdziła, że w wyborach zarządzonych na 10 maja 2020 r. nie było możliwości głosowania na kandydatów. Brak możliwości przeprowadzenia wyborów jest równoważny w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów. Prokurator Generalny podkreślił, że termin do złożenia protestu wyborczego, o którym mowa w art. 321 § 1 k.wyb. nie rozpoczął swego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie. Zgodnie z art. 321 § 1 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Wynika z tego, że protest wnosi się „przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej” a termin do jego wniesienia rozpoczyna się „od dnia podania wyników wyborów do publicznej

wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą”. Termin określony w art. 321 § 1 k.wyb. jest terminem zawitym. Zaczyna on biec od następnego dnia po publikacji w Dzienniku Ustaw obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach wyborów (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 października 1995 r., III SW 8/95).

Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Wnosząca protest uznała, iż wybory odbyły się i doszło do naruszenia licznych przepisów k.wyb.

Wybory Prezydenta RP zarządzane na dzień 10 maja 2020 r. nie odbyły się, co znalazło odzwierciedlenie w treści uchwały PKW z 10 maja 2020 r. nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Komisja nie podała wyników tych wyborów, tym samym nie otworzył się termin do wniesienia protestu wyborczego przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, określony w art. 321 § 1 k.wyb.

W odniesieniu do zawartego w proteście żądania wstrzymania wykonania uchwały PKW z 10 maja 2020 r. nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podkreślenia wymaga, że przepisy k.wyb. nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2020 r., I NSW 30/20).

Artykuł 322 § 1 k.wyb. stanowi, że Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 321 k.wyb. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

Podsumowując, głosowanie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 10 maja 2020 r. nie odbyło się. Państwowa Komisja Wyborcza działając na podstawie art. 293 § 1 w zw. z § 3 oraz w zw. z art. 160 § 1 pkt 1 k.wyb. w dniu 10 maja 2020 r. podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Uchwała ta została opublikowana w Dzienniku Ustaw 1 czerwca 2020 r. (Dz.U. 2020, poz. 967). Wynik wyborów nie został podany do

publicznej wiadomości, zatem termin do wnoszenia protestów wyborczych nie rozpoczął biegu. Uchwała PKW z 10 maja 2020 r. nie jest przy tym aktem, który mógłby zostać uznany za „podanie wyników wyborów do publicznej wiadomości” w rozumieniu art. 321 § 1 k.wyb., a tym samym protest nie spełnia warunków określonych w art. 321 k.wyb.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. protest należało pozostawić bez dalszego biegu, o czym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.